

Тохсунньу

25 күнэ

№5

2018

ЧУГДААР

Г.Н. Чиряев аатынан Хоро орто оскулатын үөрэнээччилэрин хаһыата

ТОХСУННЬУ ЫЙ СОҢУННАРА

5

• Тохсунньу ый 5 күнүгэр эбии үөрэхтээһин уһуяана, “Нарыйа” мода студиятын салайааччыта Тарасова Г.В. 50 сааһын бэлиэтээн “Иэйии ис кистэлэнгэ” диэн ааттаах айар киһэтин тэрийэн бытта.

7

• Ороһооспо күн, тохсунньу 7 күнүгэр, Хоро нэһилиэгин Баһылыгын Елката буолан ааста. Олохтоох дьаһалта Баһылыга Чиряев С.Н. үөрэх туйгуннарын, бастын спортсменнары ыңыран чиэстээтэ, сэмэй бэлэхтэрин, өйдөбүннүк суруктарын туттартаата.

9-11

• Бу ый 9-11 күннэригэр Дьокуускай куоракка “Инникигэ хардыы” научнай-практической конференция ытылынна. Биһиги оскулаттан бу конференцияҕа Константинов Рудик (9 кылаас), Егорова Чэмэлиинэ (9 кылаас), Константинова Наташа (10 кылаас), Явловская Аня (10 кылаас), Николаев Саша (8 кылаас), Егорова Мотя (9 кылаас), Семенова Аиза (8 кылаас) ситиһиилээхтик кыттан кэллилэр.

12

• Тохсунньу 12 күнүгэр улуус Баһылыгын Елкатыгар биһиги оскулаттан 17 үөрэх туйгуннара, бастын спортсменнар, предметнэй олимпиадалар кыайылыахтара ыңырыллан сырыттылар.

13

• Тохсунньу 13 күнүгэр улуус үөрэбин үлэһиттэрин Саҥа Дьыллааҕы елката буолан ааста. 2017 сыл устата ытыллыбыт Үөрэх управлениетын начальнигын Кубогын иһин 5 көрүнүгүнэн Хоро орто оскулатын хамаандата быйыл иккис төгүлүн бастаан Кыһыл көмүс Кубок хаһайынынан буолла.

18-20

• Тохсунньу ый 18-20 күннэригэр Дьокуускай куоракка үөрэнээччилэр бүтүн Россиятааҕы предметнэй олимпиадаларын үһүс түһүмэҕэ буолан ааста. Биһиги оскулаттан физикаҕа Николаев Саша (8 кылаас) уонна Винокуров Юлиан (10 кылаас) кыттан кэллилэр.

20

• Бу күн оскуола иһинэн сылын айыы ытыллар “Надежды XXI века” слет буолан ааста. Сыл устата араас таһымнаах конкурстарга, күрэхтэһиилэргэ ситиһиилээхтик кыттыбыт үөрэнээччилэр, үөрэх бастыннара, кинилэр төрөппүттэрэ ыңырыллан махтал суруктарынан, сэмэй бэлэхтэринэн наҕараадаланнылар.

21

• Бу күнүгэр Соҕуруу Корьяеттан үс студент Саха сиригэр устун айанныы сылдьаллар. Хороҕо тохтоон, хонон-өрөөн, олохтоох ыалларга ыалдьыттаан, айылҕаҕа сылдьан сахасылгытын тулуурун, сөҕөн-махтайан, ыалдьытымсах дьонноох-сэргэлээх нэһилиэккэ сылдьыттарынан астынан салгыы айаннарыгар туруннулар.

ЫРААХ СИРТЭН ЫАЛДЫТТАР

Корейцы в Хоринцах

На днях гостями наших учащихся стали студенты из Южной Кореи. Инми Ри – преподаватель английского языка младших классов, студенты 2 курса Сеулского университета Ик Хван (география), Да Сом (социальный педагог). Студенты рассказали учащимся о своей стране, о культуре. Они приятно были удивлены, что наши ребята знают корейский алфавит, числительные, много слов, даже спели песни на корейском языке.

Для наших гостей составили обширную экскурсию по ознакомлению деревенского быта. С утра пошли посмотреть на реку, как поят коров. После этого в школе ребята демонстрировали национальные настольные игры хабылык, хаамыска. Угостили ухой из карася. В хозяйстве О.Н. Алексеева с интересом наблюдали за табуном лошадей, с охотой взялись за вилы и грабли. А в самом доме их ждал роскошный стол хозяйки, накрытый якутскими блюдами. С аппетитом они съели вареную жеребятину, понравилось варенье из малины. Увидев в альбоме фотографии охотников с добычами, очень удивились обилию пушнины, сказали, что у них в Корее диких зверей очень мало. Послушали живое пение тойук, звук хомуса, танцевали вместе осуохай. Самым удивительным для них было посещение дома охотника, в руках они впервые держали шкурки зверей. Восторгу не было предела.

Интересно было им узнать, что здесь проживают семьи потомков из Кореи прошлого столетия. Одна из пожилых жительниц села И Пелагея Усаминовна очень волновалась встрече с сородичами. Она с теплотой рассказала о своем отце.

Следующей была семья Алексеевых, чей дед был выходцем из Кореи. Свежий, взбитый с брусничкой керчях им очень понравился, а печень жеребятины стала каким-то экзотическим блюдом для них. Попробовали маленький кусочек на кончике ножа. Теплый, радужный прием хозяев дома поразил гостей. Они обменялись подарками, адресами с надеждой на будущие контакты.

Переночевали в семье Розалии и Олега Алексеевых. На следующий день с теплыми объятиями провожали наших гостей в дальнейший путь.

Иванова Г.П., Иванова Ж.Ю., учителя английского языка

“СЕРЕБРЯНЫЙ ПЕГАС-2018”

В память об учителе

Егоров Эрик

Константинова Наташа

В Хоринской средней школе с целью увековечивания памяти Н.Г.Павлова, старейшего учителя улуса, в целях продолжения традиций школы ежегодно проходит Павловская олимпиада по русской литературе, посвященная литературной деятельности Николая Гаврильевича, еще и поэта-переводчика. Организаторы Конкурса едины во мнении, что такие мероприятия, во-первых, формируют у учащихся уважительное отношение к литературе, духовному и культурному наследию родного края и страны; во-вторых, выявляют талантливых, одарённых учащихся; в-третьих, содействуют активизации творческой, познавательной, интеллектуальной инициативы учащихся, формированию языковой компетенции; помогают практическому развитию навыков учащихся в области письменного перевода с русского языка на родной, воспитанию любви к русской и родной поэзии.

Олимпиада проходит среди учащихся 5-11 классов, выявляются победители по каждому классу; конкурс «Пушкин сахалыы санарар» выявляет призеров среди трех групп участников.

В этом году конкурс собрал в стенах школы 89 участников из числа обучающихся Верхневилуйского улуса (8 школ), что очень отрадно для организаторов и администрации школы.

Абсолютными победителями по итогам двух туров стали ученики нашей школы Егоров Эрик - 7 класс, Константинова Наталья – 10 класс.

Попова В.Н., руководитель МО русоведов МБОУ «Хоринская СОШ имени Г.Н.Чиряева»

КЭПСИЭХПИН БАҢАРАБЫН

Дэгиттэр талааннаах учуутал

Иннокентий Алексеевич Евдокимов 1934 с. атырдьах ыйын 15 күнүгэр Үөһээ үлүү оройуонун Хоро нэһилиэгин Тыымпы алааһыгар күн сириҥ көрбүтэ. Ийэтэ Марфа Федоровна Евдокимова (Баттахтаах Мааппа) сааһыран баран хойутуу оҕолорбут буолан соҕотох оҕо этэ. Онон ийэтин бииргэ төрөөбүттэрин оҕолорун кытары эн-мин дэһэн тэннэ улааппыта.

7 сааһыттан сэрии ыар кэмнэригэр, оччотооҕу оҕолор курдук, оскуолаҕа үөрэнэ-үөрэнэ колхуоска улахан дьоннору кытары тэннэ үлэлэхэр этэ. Оччолорго Хоро оскуолата алын сүһүөх оскуолата буолан, 4 кылаас кэнниттэн Дүлүкүгэ үөрэнэн иһэн олохтор сиригэр табыллыбакка, Үөһээ Бүлүүгэ салгыы үөрэнэн, 8 кылаас кэнниттэн Бүлүү педагогическай училищетыгар кириэн үөрэнэр уонна бүтэрэн баран Усуйаана улуугар Казачье бөһүөлөгэр 2 сыл учууталлыыр. Ол учууталлыыр кэмнэригэр СГУ историческай факультетыгар кэтэхтэн үөрэнэ кириэр.

Онтон төрөөбүт дойдутугар эргиллэн кэлэн культуура эйгэтигэр сыстан өр сылларга кулууп дириэктэринэн үлэлиир. Мөлтөх үлэлээх кулууптар сэбиэлиссэйдэринэн абыайхтыы сыл үлэлээн ол кулууптары өрө тардан, улууска биир үчүгэй үлэлээх кулууптар ахсааннарыгар киллэрдэ да тута атын нэһилиэккэ ытан иһэллэрэ. Онон өр сылларга кулууп сэбиэлиссэйдэринэн үлэлээбитин тухары элбэх нэһилиэктэргэ олохтоо сылдьыбытара. Ол курдук, Ороһу, Нам, Үөдүгэй, Онхой, Үгүлээт, Дабыдап уонна Хоро кулууптарын сэбиэлиссэйдэринэн үлэлээн, үрдүк таһымнаах таһаартаан үлэлээн-хамсаан кэлбитэ.

1964 с. Ороһуга кулууп сэбиэлиссэйдэринэн үлэли сылдьан Павлова Степанида Алексеевнаны көрсөн ыал буолар уонна 5 оҕо таптаһаар аҕата буолар.

Кулуупка үлэлиир сылларыгар нэһилиэк эдэр ыччатын, олохтоохторун мунньан хас да куоластаах хоруга, ансамбыллары, ону таһынан аан маннайгы Вокально-Инструментальной Ансамбль тэрийэн үлэлэтэр. Араас нэһилиэктэринэн, Ньурбага тийэ гастроллуу диэн концерт көрдөрөн кэлэллэрэ. Араас таһымнаах фестивалларга ситиһилээхтик кыттан, улуус уонна республика радиотыгар эфирга тахсалара уонна 1976 с. Саха Сириҥ телевидениетыгар кэлэн үһүллэн бараллар.

1976 с. күһүнүттэн ыла Хоро орто оскуолатыгар ырыа, черчение учууталынан үлэли кириэр, онтон кэлин ырыа учууталынан уонна производственной үөрэхтээһини тэрийэн, уолаттарга трактороведение уруогун ытар. Оҕолору тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин конкурстарыгар бэлэмнээн улуус күрэххэ бастаан, республика күрэхтэригэр элбэхтик кыттан, Хоро орто оскуолата ситиһилээхтик кыттан миэстэлэһэллэр этэ.

Үлэлиир сылларыгар оскуолаҕа да, нэһилиэк кулуубар да улахан, хас да куоластаах хоруга, ансамбыллары тэрийэн үлэлэтэрэ. 1993 с хара өлүөр диэри оскуолатыгар үлэли-хамсыы сылдьыбыта.

БИЛИИ-КӨРҮҮ ААРТЫГЫНАН

Республиканская научная конференция – конкурс
молодых исследователей имени академика
Владимира Петровича Ларионова
«Шаг в будущее – Инникигэ хардымы –
Professor V.P. Larionov «A Step into the Future» Science Fair»

«Инникигэ хардымы»

«Шаг в будущее»

«A Step into the Future» Science Fair»

9-11 января в Якутске проходила 22-я научно-практическая конференция "Шаг в будущее". Участие принимали школьники с 5 по 11 классы в 34 секциях различной научной направленности.

В этом году открылась новая подсекция по геоинформационным технологиям, также впервые рабочим языком конференции "Шаг в будущее" в Якутии был установлен английский язык, на котором в ходе первого дня защитили проекты. Научная программа конференции предусматривала стендовые и секционные выступления участников с результатами собственных исследований, встречи с ведущими учеными, семинары, интеллектуальные игры и другие формы взаимного общения, экскурсии в музеи СВФУ им. М.К. Аммосова. Участники, чьи работы признаны лучшими, награждены дипломами и рекомендованы для участия в международных и всероссийских конференциях, выставках и конкурсах. Сборник тезисов конференции будет размещен на сайте www.lensky-krai.ru. Статьи дипломантов публикуются в электронном журнале "Вестник Малой академии наук РС (Я)".

Конференцию торжественно открыли министр образования и науки Республики Саха (Якутия) Владимир Егоров и проректор по педагогическому образованию СВФУ Михаил Федоров.

В этом году рабочим языком конференции установлен английский язык, на котором в ходе первого дня прошла защита проектов. По итогам защиты лучшие школьники рекомендованы для участия в Международных интеллектуальных играх (МИИ) 2018 года в городе Якутске.

«Как известно, в этом году идет подготовка к Интеллектуальным играм, и одна из задач конференции – вывод хотя бы минимальных знаний по английскому. Защита проекта на этом языке влияет только на рекомендации кандидату в участники МИИ. Если у ребенка хорошая языковая база, он сможет успешно оформить научно-исследовательский проект даже за полгода в любой сфере науки. Международный рабочий язык должны знать все», – говорит член совета конференции Михаил Черосов.

По итогам научно-практической конференции двое учащихся из нашей школы стали дипломантами. Это – Константинов Рудик в секции «Технические науки» (рук. Семенов В.С.) и Егорова Мотя в секции «Иностранные языки» (рук. Иванова Ж.Ю., Иванова Г.П.). Работа Константинова Рудика рекомендована для участия в выставке технического творчества учащихся, которая пройдет в г. Москва.

Константинова Наташа, ученица X класса

БУЛУГАС ӨЙ

БОЛҮЙУН! БИРИИСТЭЭХ ВИКТОРИНА! БОЛҮЙУН!

Саха сириҥ кыыллара уонна үүнээйилэрэ

1. Саха сириҥ территориятыгар хас араас эмтээх үүнээйи үүнэрий?
2. “Кыһыл кинигэбэ” Саха сириҥ хас үүнээйитэ киирбитэй?
3. Стланик кедровый диэн үүнээйи сахалыы аата?
4. Яблоняны Саха сиригэр аан бастаан ким олордубутай, хас сыллаахха?
5. Горнай улууһун “Сиинэ” айылҕа паркатыгар үүнэн турар саамай улахан харыйа үрдүгэ уонна кэтитэ?
6. Бөрө сиир ото нууччалыы аата?
7. Саха сиригэр үөскүүр баҕа хас сыл олороруй?
8. Саамай элбэх оҕолоох ханнык кыылы?
9. Ханнык кыыл куйааны тулуйбаты?
10. Саас Саха сиригэр 250-тан тахса көрүн көтөр сайылыы, төрүү-ууһуу кэлэр. Итилэртэн төһөтө кыстыы хааларый?
11. Биһиэхэ саамай хойутаан кэлэр кус?
12. Сылга иккитэ төрүүр ханнык кыыл баарый?
13. Саха сириҥ “Кыһыл кинигэтэ” хас сыллаахха тахсыбытай?
14. Саха сиригэр аан бастаан баабыры (тигр) хайа улууска уонна хас сыллаахха бултаабыттарай?
15. Саха сириҥ ханнык музейыгар саамай элбэх үүнээйилэр уонна кыыллар экспонаттара баарый?

Боппуруостары бэлэмнээтэ Романова Н.М., биология учуутала

СЫННЬАЛАНГА

СЫЛ БАСТЫНГ ЫРЫАТА

Аан дойду үрдүнэн саамай биллиилээх ырыалартан биирдэстэрэ «Despacito» буолар. Бу ырыа тохсунньу 13 күнүгэр тахсыбыта, жанра латин-поп уонна реггетон, мүнүүтэҕэ 89 удардаах тиэмплээх. «Despacito» тылбааһа «бытааннык», «медленно» диэн буолар. Ырыа билинни туругунан элбэх ырыа чартарыгар инники мизэстэлэри ылан турар. Холобур: 1 мизэстэ «Billboard Hot 100 уонна Великобританияҕа UK Singles Chart» чартарга уо.д.а. Наҕараадалара Premios Juventud, Choise Latin Artist уонна MTV Video Music Award. Ырыа толорооччулара Пуэрто-Рико олохтоохторо Луис Фонси уонна Дэдди Янки буолаллар. Ырыа Флорида Майами куоратыгар уһуллубут.

Луис Фонси толору аата Луис Альфонсо Родригес Лопес-Сеперол, Родригес диэн аҕатынан фамилията, онтон Лопес Сеперо диэн ийэтинэн фамилията буолар. Кини муус устар 15 күнүгэр 1978 сыллаахха Пуэрто-Рико Сан-Хуан куоратыгар күн сириҥ көрбүт. Идэтинэн артыыс, ырыаһыт уонна поэт-песенник. Ыллыыр куолаһа тенор. Despacito ырыаттан ураты No me Doy por Vencido, Llegaste Tu уо.д.а. ырыалардаах.

Дэдди Янки толору аата Рамон Луис Айяла Родригес. Айяла диэн аҕатынан фамилията. Родригес ийэтинэн. Кини олунньу 3 күнүгэр 1976 сыллаахха Сан-Хуан куоракка күн сириҥ көрбүт. Кыра сылдьан спортсмен буолар.

баҕалаах эбит. Ол эрэн ол баҕа санаата атаҕар тыраамбалаах буолан туолбатах. 17 сааһыгар Миредис Гонсарестыын ыал буолбута. 2008 сыллаахха «Талантливый парень» диэн киинэҕэ уһуллубут.

Бэчээккэ бэлэмнээтэ Аида Семенова

ХААРТЫСКАНАН КЭПСИИБИТ

Улуус оскуолаларын икки ардыгар Үөрэх начальнигыҥ Кубогун иһин сылын аайы спорт 5 көрүнэр күрэхтэһии ытыллар. Сыл түмүгүнэн Хоро орто оскуоланын хамаандата иккис төгүлүн кыһыл көмүс Кубок хаһаайынынан буолла.

“Нарыйа” мода студиятын иитиллээччилэрэ Тарасова Г.В. “Иэйии ис кистэлэнэ” диэн ааттаах айар кизһэтигэр кыттыны ылан көрөөччүлэр биһирэбиллэрин, төрөппүттэр махталларын ыллылар. Инникитин даҕаны куруук үүнэ-сайда, сырдыгынан сыдыаһа сылдьын.

Сыллата ытыллар нэһилиэк баһылыгыҥ Елкатыгар үөрэх бастыҥнара, ситиһиилээх спортсменнар ыҥырыллан сырыттылар. Бэһис кылаас үөрэнээччилэрэ быйыл да үөрэхтэригэр, спортка да кэккэ ситиһиилэрдээхтэр. Кылаас салайааччыта Назарова А.Е.

Дьокуускай куоракка физика предметигэр супер-финалга киирэн биһиги оскуолаттан Винокуров Юлиан (10 кылаас) уонна Николаев Саша (8 кылаас) кыттан кэллилэр. Кинилэргэ өссө үрдүк ситиһиини, учууталларыгар айымньылаах үлэни баҕарабыт.

Редколлегия: хаһыат кылаабынай эрдээктэрэ: Хобусаров С.Р.
Корреспонденттар: Павлова Алина, Евдокимова Лана, Титова Саня, Константинова Наташа, Анисимова Настя, Степанова Ньургуйана, Кочнев Данил

Хаһыат ыйга биридэ тахсар.
Биһиги аадырыспыт: 678233, Хоро н., Октябрьскай уул, 5